

Ks. Paweł G ó r a l c z y k SAC. *Sens życia, sens śmierci. W pełni osobowe spotkanie z Chrystusem*. Zabki: Apostolicum 2003 ss. 262.

Każda refleksja nad człowiekiem, nad jego życiem, postępowaniem oraz licznymi wyborami moralnymi, czy często wręcz życiowymi, tak osobowo jak i społecznie pozostaje zawsze jedną z najbardziej interesujących kwestii antropologicznych podejmowanych bardzo często i chętnie, wręcz przez każdego człowieka, mniej lub bardziej świadomie. Fenomen ten jest po prostu wpisany w życie człowieka. Pytania o siebie samego oraz swoich bliskich są istotne i wyjątkowo ważne w obiektywnym rozeznaniu własnych zobowiązań wobec siebie samego, a także i wobec innych ludzi czy szeroko pojętych społeczności, a nawet świata.

Refleksja ta staje w swym szczególnie osobowym bogactwie, zwłaszcza gdy dotyczy się dynamiki spełniania się życia, w które wpisany jest także jego ziemski koniec, a więc umieranie i śmierć. Jeszcze bardziej osobowa jest oczywiście refleksja wokół własnego rozeznania niesionego powołania, jako pielgrzymy na ziemi. Tu szczególnie interesująca jest refleksja naukowa, która pozwala jeszcze głębiej wniknąć w bogactwo dokonujących się wielorakich mechanizmów.

Prezentowana książka przygotowana została przez ks. prof. dr. hab. P. Góralczyka, kierownika Katedry Teologii Moralnej Fundamentalnej w UKSW oraz wykładowcę teologii moralnej WSD Księży Pallotynów w Ołtarzewie. Jest on znanym autorem wielu książek, artykułów i studiów. Wszystkie te prace stanowią znaczący wkład we współczesne badania naukowe koncentrujące się wokół zagadnień moralnych oraz chrześcijańskich. Jego dotychczasowy wkład badawczy budzi nadzieję, iż prezentowane studium wybrzmi kolejnym znakiem niezwykłych kompetencji autora w zakresie podjętej interesującej tematyki.

Całość pracy otwiera wprowadzenie (s. 5-10). Określa ono zasadnicze priorytety badawcze oraz treściowe. Oczywiście jest bowiem, że podejmowana tematyka jest niezwykle komunikatywna sama w sobie wobec jej odbiorców, dotyczy bowiem każdego człowieka. Z kolei całość książki podzielona została na sześć zwartych rozdziałów.

Rozdział pierwszy nosi tytuł: „Życie na próbę – życie zaangażowane” (s. 11-43). Ukazano dylematy życia ludzkiego, zwłaszcza współczesne, w które wpisane są m.in. lęk, depresje czy negacja życia. Niezbędne jest tutaj całkowite zaangażowanie, mimo różnych niepowodzeń. Kolejny rozdział opatrzony został wymownym tytułem: „Życie udane – cena zwycięstwa” (s. 45-86). Jawi się ono jako powołanie, które jako dar wymaga odpowiedzi. Ważne jest przykazanie miłości bliźniego, które jest istotą

życia chrześcijańskiego. We wspomniane zwyciężanie wpisane jest także nawrócenie i świadomość radykalizmu wymagań Jezusa.

Dojrzałości duchowej poświęcono kolejny blok prezentowanego studium (s. 87-127). To poszukiwanie doskonałości. Pochylenie się nad kruchością i przemijalnością życia ziemskiego stanowi kolejny rozdział studium ks. P. Góralczyka (s. 129-165). Człowiek staje jako pielgrzym wychylony ku przyszłości, która musi być znaczone zmartwychwstaniem.

„Na spotkanie ze śmiercią” to tematyka kolejnego rozdziału (s. 167-196). Umieranie i śmierć wpisane są w ludzką naturę. Autor pyta czy śmierć jest karą za grzech? Ostatecznie śmierć jest drogą oczyszczenia. Ostatni rozdział opatrzony został tytułem: „Bóg wskrzesza do wspólnego życia” (s. 197-235). To nauczanie obu Testamentów, a zwłaszcza Jezusa Chrystusa. Ostatecznie chodzi o osobowe spotkanie z Chrystusem.

Całość treściową książki zamyka słowo końcowe (s. 237-240). Technicznie dodano wykaz skrótów (s. 241) oraz bibliografię (s. 243-259) i spis treści (s. 261-262). Oto ukazało się niezwykle interesujące opracowanie dotyczące dwóch wielkich tematów antropologicznych, tj. życia i śmierci człowieka. Wydaje się, że można powiedzieć, iż śmierć w pewnym sensie jest ostatnim momentem życia, jest jego finałem ze wszechmiar godnym człowieka, jeśli jest odpowiednio przeżywana. Wyóżnienie śmierci zwłaszcza wobec dynamiki życia jest tutaj oczywiste i zrozumiałe. Dynamika tych dwóch fenomenów jest o tyle jeszcze bardziej interesująca, bowiem oba spotykają się w tej samej osobie, która jest konkretnym i niepowtarzalnym indywidualum. Wydaje się, że ks. P. Góralczyk stara się właśnie tak ukazać zakreśloną już w tytule książki niezwykle dynamiczną problematykę antropologiczną.

A więc pytania o sens życia i sens śmierci są szczególnie ważnym fenomenem pochylania się nad człowiekiem, nad każdym indywidualnym człowiekiem. Są swoistą szczerością także wobec siebie samego, więcej stawaniem w prawdzie człowieka, która nie ma wyjątków czy odstępstw antropologicznych. Ta szczerość jest przekonująca i twórcza zarazem, tak chyba rozeznaje to każda osoba, bowiem jest otwarta i dynamicznie akcentująca antropologiczny fenomen człowieka, w wyrazie jego osobowego życia i śmierci, ale z jednoczesnym wychyleniem społecznym.

Zamieszczony podtytuł książki jest ważnym doprecyzowaniem podjętej tematyki. Widać w niej wyraźniej chrześcijańskie nachylenie prowadzonych badań i studiów. Bowiem ostatecznie, w wizji chrześcijańskiej tylko Jezus Chrystus pozostaje tak w życiu jak i w śmierci jedynym i ostatecznym sensem obydwu. Jego paschalne misterium cierpienia, śmierci, zmartwychwstania i daru Ducha czasów eschatologicznych jest fundamentem poprawnej wizji życia i śmierci człowieka. Tym bardziej, że ks. P. Góralczyk zawsze akcentuje osobowy charakter każdego człowieka w odniesieniu do Jezusa Chrystusa.

Godna wskazania jest interesująca i szeroka baza bibliograficzna, rozumiana tak w płaszczyźnie źródeł jak i literatury. Szkoda jednak, że nie wykorzystano tu bardziej kompleksowo bogatego dorobku Papieskiej Rady Duszpasterstwa Służby Zdrowia (np. Karta Duszpasterstwa Służby Zdrowia), Papieskiej Akademii Nauk czy Papieskiej Akademii Życia. Oczywiste jest jednak, że wyjątkowe znaczenie mają tutaj wielorakie i w różnych okolicznościach artykułowane wypowiedzi Soboru czy

Jana Pawła II, tak licznie wskazane i wykorzystane twórczo przez ks. P. Góralczyka. Oczywiście może jednak być ich jeszcze więcej, a zatem warto i do nich szerzej sięgnąć. W literaturze przedmiotu uderza jednak brak niektórych opracowań polskich autorów, np. J. Wróbla czy M. Machinka.

Godnym podkreślenia są rozbudowane przypisy, które w wielu miejscach stały się także interesującą szansą nie tylko informacji czysto bibliograficznych, ale przede wszystkim przekazu ważnych treści źródłowych. To jakby kolejny tok prowadzonych narracji oraz wielorakich opisów, a niejednokrotnie i badań, szerszych oraz bardziej pogłębionych. Tutaj autor stawia bardzo interesujące pytania praktyczne, a jednocześnie i propozycje czy oferty badawcze oraz historyczne, zwłaszcza w płaszczyźnie teologicznomoralnej.

Prezentowane opracowanie ks. P. Góralczyka jest ważną propozycją na polskim rynku wydawniczym w zakresie prowadzonych badań naukowych odnoszących się do problematyki życia i śmierci człowieka. Ta chrześcijańska propozycja jest bardzo interesującym pochyleniem się nad antropologiczną prawdą o człowieku oraz o całej jego drodze stawania się w życiu i śmierci. Dobrze się stało, iż wybrzmiewający obiektywizm pochylenia się nad tymi treściami jest ważnym wymiarem proponowanych treści.

Tak kompleksowo zakreślona przez P. Góralczyka wizja życia i śmierci człowieka może być w wielu elementach także bliska oraz zrozumiała dla ludzi dalekich od chrześcijaństwa, ale jednocześnie rozeznających kategorie antropologiczne. Pytania o sens życia i o sens śmierci są jednak ostatecznie, dla tej grupy, zagadnieniami otwartymi i sumującymi ograniczony tylko do człowieka ich obraz. To ona ma rozeznanie tych prawd. Jednak dopiero Jezus Chrystus nadaje tu nowe wymiary, twórczo rozeznając całość rzeczywistości pielgrzymującego w czasie oraz miejscu człowieka, a więc jako istoty stworzonej, odkupionej i ostatecznie przeznaczonej do eschatologicznej prawdy życia wiecznego w Bogu.

Bp Andrzej F. Dziuba